

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

આવકવેરાના કમિશનર, કોલકાતા

વિરુદ્ધ

મેસર્સ હૂગલી મિલ્સ કંપની લિમિટેડ

નવેમ્બર ૨૨, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિ એસ. બી. સિન્હા અને ન્યાયમૂર્તિ માર્કેટેય કાટજુ]

આવકવેરાનો કાયદો, ૧૯૬૧-કલમ ૩૨-અવમૂલ્યન-મૂડી ખર્ચ પર-
એક ઉપક્રમની ખરીદી-ખરીદનાર દ્વારા હસ્તગત અને ભાવિ ગ્રેચ્યુઈટી
જવાબદારી પણ ખરીદદાર દ્વારા લેવામાં આવે છે-ખરીદદાર-આકારણીદાર દ્વારા
ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારી પર અવમૂલ્યન માટે દાવો-મહેસૂલની નીચેની અદાલતો

દ્વારા મંજૂર કરાયેલ દાવો કે જવાબદારી મહેસૂલ ખર્ચ છે અને મૂડી ખર્ચ નથી, અવમૂલ્યન માટે હકદાર નથી-અપીલમાં જણાવ્યું હતું:ગ્રેચ્યુટી જવાબદારી એ મૂડી ખર્ચ છે-ભલે તે મૂડી ખર્ચ હોય, પણ કરદાતાને અવમૂલ્યનનો અધિકાર નથી, કારણ કે જવાબદારી કલમ ૩૨ માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ શ્રેણી હેઠળ આવતી નથી.

શબ્દો અને શબ્દસમૂહો-‘પ્લાન્ટ’-આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૪૩ (૩) ના સંદર્ભમાં અર્થ.

પ્રતિવાદી-મૂલ્યાંકનકારે એક કરાર દ્વારા એક અંડરટેકિંગ ખરીદ્યું હતું અને તેની ઉપાર્જિત અને ભાવિ ગ્રેચ્યુઇટી જવાબદારી સંભાળી હતી.તેમણે ગ્રેચ્યુઇટી જવાબદારી પર આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૩૨ હેઠળ અવમૂલ્યનનો દાવો કર્યો હતો કારણ કે તે મૂડી ખર્ચ હતો.આવકવેરાના કમિશનર (અપીલ), ટ્રિબ્યુનલ તેમજ ઉચ્ચ અદાલતે કરદાતાઓના દાવાને મંજૂરી આપી હતી.આ અદાલતમાં અપીલમાં, અપીલકર્તા-મહેસૂલએ દલીલ કરી હતી કે જવાબદારી મહેસૂલ ખર્ચ હોવાથી અને મૂડી ખર્ચ નહીં હોવાથી, કરદાતા અવમૂલ્યન માટે હકદાર નથી.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યું: ૧. એવું ન કહી શકાય કે વિકેતાના કર્મચારીઓની ગ્રેયુઇટી જવાબદારી પરનો ખર્ચ મૂડી ખર્ચ નથી પરંતુ મહેસૂલ ખર્ચ છે.નિ:શંકપણે, વિકેતા માટે, ગ્રેયુઇટી જવાબદારી એ મહેસૂલ ખર્ચ છે, જે તે જે વર્ષમાં ઉપાર્જિત થયો છે તે વર્ષમાં મહેસૂલ ખર્ચ તરીકે માન્ય છે (જો કરદાતાએ વેપારી ધોરણે તેનું ખાતું જાળવી રાખ્યું હોય).જો કે, વિકેતા માટે સ્થિતિ અલગ હશે.વર્તમાન કેસમાં, વિકેતા અને કરદાતા વચ્ચેના કરારમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે વિકેતા ૨ કરોડ રૂપિયાની કિંમતે ચાલુ પેઢી તરીકે ઔદ્યોગિક ઉપક્રમની ખરીદી કરશે અને ગ્રેયુઇટીની જવાબદારી પણ સંભાળશે.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે કરારને સંપૂર્ણ રીતે વાંચવો પડશે.તેથી વેચાણ માટેની વિચારણા માત્ર ૨ કરોડ રૂપિયા જ નહોતી પરંતુ તે ઉપરાંત વિકેતાની ગ્રેયુઇટી જવાબદારી પણ હતી.આમ વિચારણા માટેની સંપૂર્ણ રકમ મૂડી ખર્ચ છે કારણ કે તે સ્થાયી પ્રકૃતિની સંપત્તિ મેળવવા માટેનો ખર્ચ છે.[૨૬૭-એફ-એચ; ૨૬૮-એ-બી; જી-એચ; ૨૬૯-એ]

મેટલ બુક્સ કંપની ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ વર્કમેન, ૭૩ ITR ૫૩ ૬૨-૬૭ અને ભારત અર્થ વિરુદ્ધ CIT, ૨૪૫ ITR ૪૨૮; સસૂન ડેવિડ વિરુદ્ધ CIT, ૧૧૮ ITR ૨૭૧ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

એલ્થર્ટન વિરુદ્ધ બ્રિટિશ અને હેલ્સબરી એમ્પ્લોઈઝ લિમિટેડ, (૧૯૨૬)
એસી ૨૦૫, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. જો કે, જો એવું માનવામાં આવે કે ગ્રેચ્યુઇટી જવાબદારી પરનો ખર્ચ મૂડી ખર્ચ છે, તો પણ તેના પર કોઈ અવમૂલ્યન સ્વીકાર્ય નથી કારણ કે આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૩૨ જણાવે છે કે અવમૂલ્યન માત્ર ઇમારતો, મશીનરી, પ્લાન્ટ અથવા ફર્નિચરના સંદર્ભમાં જ સ્વીકાર્ય છે, જે મૂર્ત સંપત્તિઓ છે અને પેટન્ટ, કૉપિરાઇટ્સ, ટ્રેડમાર્ક, લાઇસન્સ, ફ્રેન્ચાઇઝ અથવા અન્ય વ્યવસાય અથવા સમાન પ્રકૃતિના વ્યાપારી અધિકારો અમૂર્ત સંપત્તિઓ છે. પ્રતિવાદી દ્વારા લેવામાં આવેલી ગ્રેચ્યુઇટી જવાબદારી આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૩૨ માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ શ્રેણી હેઠળ આવતી નથી. તેથી ગ્રેચ્યુઇટી જવાબદારીના સંદર્ભમાં કોઈ અવમૂલ્યનનો દાવો કરી શકાતો નથી, ભલે તેને મૂડી ખર્ચ તરીકે ગણવામાં આવે. હકીકતમાં, જમીન પર અવમૂલ્યન થઈ શકતું નથી કારણ કે તે પણ કલમ ૩૨ માં ઉલ્લેખિત નથી. (૨૬૯-બી-ઇ)

૩. વર્તમાન કિસ્સામાં, વેચાણ કરારમાં જમીન, મકાન અને મશીનરીની કિંમતનો અલગથી ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. જો વેચાણના કરારમાં જમીન, મકાન અથવા મશીનરીના મૂલ્યનો અલગથી ઉલ્લેખ કર્યા વિના સમગ્ર વેચાણ કિંમતનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હોય તો કલમ ૩૨ માં ઉલ્લેખિત વસ્તુઓના

અલગ મૂલ્યની ગણતરી કરવા માટે ટ્રિબ્યુનલને આ બાબત મોકલી શકાતી હતી અને માત્ર આ વસ્તુઓ પર જ અવમૂલ્યન મંજૂર કરી શકાતી હતી.જો કે, વર્તમાન કિસ્સામાં, કરારમાં જ મકાન, પ્લાન્ટ અને મશીનરીના મૂલ્યનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો.તેથી આ કેસમાં ટ્રિબ્યુનલને આ બાબતને દૂર કરવાની જરૂર નથી..
[૨૬૯-ઈ-જી]

૪. કલમ ૪૩ (૩) અનુસાર 'પ્લાન્ટ' શબ્દને 'ડીમિંગ' અર્થ આપવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ આ 'ડીમિંગ' અર્થમાં પણ ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારીનો સમાવેશ થતો નથી.આથી, આકારણી કરનાર પ્રતિવાદી દ્વારા લેવામાં આવેલી ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારી પર કોઈ અવમૂલ્યન આપી શકાય નહીં..[૨૬૯-જી-એચ]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૨૦૦૬ની સિવિલ અપીલ ૫૧૪૯.

આઈટી અપીલ નંબર ૪૦૪/૨૦૦૦ માં કલકત્તા હાઈકોર્ટના ૨૬-૬-૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે કે. પી. પાઠક એ. એસ. જી., ચિદાનંદ ડી. એલ., બી. વી. બલરામ દાસ, ગૌરવ ઢીંગરા અને નવનીત બરુઆ.

પ્રતિવાદી માટે જયદીપ ગુપ્તા, દીપક કુમાર જેના, મીનાક્ષી જેના, પબ્લિક બિસ્વાસ અને ઇન્ફ્ર સાહની.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ માર્કેન્ડેય કાટજી દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. રજા આપવામાં આવી છે.

વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલ ૨૦૦૦ ના આઈ. ટી. એ. નંબર ૪૦૪ માં કલકત્તા હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૬/૬/૨૦૦૩ ના વિવાદિત ચુકાદા સામે દાખલ કરવામાં આવી છે.

પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડનો અભ્યાસ કર્યો.

પ્રતિવાદી મેસર્સ હુગલી મિલ્સ કંપની લિમિટેડે વિક્રેતા સાથે ૨૪/૩/૧૯૮૮ ના કરાર દ્વારા એક અંડરટેકિંગ ખરીદ્યું હતું અને તે જ કરાર દ્વારા વિક્રેતાની ઉપાર્જિત અને ભાવિ ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારી પણ લીધી હતી, જે રૂ. ૩.૩. ૩.૫ કરોડની હતી. પ્રતિવાદી કરદાતાએ દાવો કર્યો હતો કે ગ્રેચ્યુઈટી માટે રૂ.

૩.૫ કરોડની આ રકમ મૂડી ખર્ચ હોવાથી તે આવકવેરાનો કાયદાની કલમ ૩૨ નીચેની રકમ પર અવમૂલ્યન માટે હકદાર છે. .

સી. આઈ. ટી. (અપીલ) તેમજ ટ્રિબ્યુનલે કરદાતાના દાવાને મંજૂરી આપી હતી અને તેમના આદેશોને હાઈકોર્ટ દ્વારા વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે આ અપીલમાં દલીલ કરી હતી કે વિકેતાના કર્મચારીઓની ગ્રેયુઇટી જવાબદારી પરનો ખર્ચ મૂડી ખર્ચ નથી પરંતુ મહેસૂલ ખર્ચ છે.તેમણે ઉદ્દેખ કર્યો છે વિભાગ ૪ (૧) ગ્રેયુઇટીની ચુકવણી અધિનિયમ, જે હેઠળ સંબંધિત કર્મચારી પાંચ વર્ષની સતત સેવા પૂર્ણ કરે તે તરત તેના કર્મચારીઓને ગ્રેયુઇટી ચૂકવવાની નોકરીદાતાની જવાબદારી ઉપાર્જિત થાય છે, અને આવી ગ્રેયુઇટી નિવૃત્તિ અથવા નિવૃત્તિ અથવા રાજીનામું અથવા અકસ્માત અથવા રોગને કારણે મૃત્યુ અથવા અપંગતા પર ચૂકવવાપાત્ર છે.

અમારા મતે, અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન સલાહકારની આ રજૂઆત એક ભ્રાંતિથી પીડાય છે.તેમાં કોઈ શંકા નથી કે વિકેતા માટે ગ્રેયુઇટી જવાબદારી એ એક મહેસૂલ ખર્ચ છે, જે મેટલ બુક્સ કંપની ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ વર્કમેન (૭૩

ITR ૫૩ [૬૨-૬૭]), ભારત અર્થ વિરુદ્ધ CIT (૨૪૫ ITR ૪૨૮), સસૂન ડેવિડ વિરુદ્ધ CIT (૧૧૮ ITR ૨૭૧), વગેરે દ્વારા જે વર્ષમાં તે ઉપાર્જિત થયો છે (જો કરદાતાએ વેપારી ધોરણે તેનું ખાતું જાળવી રાખ્યું હોય) તે વર્ષમાં મહેસૂલ ખર્ચ તરીકે માન્ય છે. જો કે, વિકેતા માટે સ્થિતિ અલગ હશે.વર્તમાન કિસ્સામાં, વિકેતા (ફોર્ટ ગ્લોસ્ટર ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ) અને કરદાતા વચ્ચેના ૨૪/૩/૧૯૮૮ ના કરારમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે વિકેતા ₹૨ કરોડની કિંમતે ચાલુ પેઢી તરીકે ૨૬/૩/૧૯૮૮ માંથી ઔદ્યોગિક ઉપક્રમની ખરીદી કરશે અને ગ્રેચ્યુટીની જવાબદારી પણ સંભાળશે.આ કરારની કલમ ૧ (સી) માં જણાવવામાં આવ્યું છે:

"(સી) ખરીદનાર દ્વારા વિકેતાને ચૂકવવા માટે સંમત થયેલી રકમ નીચેની બાબતોમાં વહેંચવામાં આવશે:

(૩. લાખમાં)

(અ) જમીન

૫

(બી) ઉપરોક્ત પરિસરમાં ઇમારતો, માળખાઓ, ૩૫

ગોડાઉન શેડ અને અન્ય તમામ બાંધકામો અને સ્થાવર

પ્રકૃતિની મિલકતો

આ જ કરારમાં એમ પણ કહેવામાં આવ્યું હતું કે:

"૧ (એ) માં ઉલ્લેખિત વિચારણા ઉપરાંત, હસ્તગત કરાયેલા કામદારો, જુનિયર અને વરિષ્ઠ અધિકારીઓની ઉપાર્જિત અને ભાવિ ગ્રેયુટી જવાબદારી, તેમની નિવૃત્તિ પર અથવા અન્યથા તેમની સેવાઓની સમાપ્તિ પર, જે ગ્રેયુટીની ચુકવણી કાયદો હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર છે અથવા અન્યથા વિકેતા સાથેની સેવાના સમગ્ર સમયગાળા સહિત ખરીદનારના ખાતામાં રહેશે અને ખરીદનાર દ્વારા તેની ભરપાઈ કરવામાં આવશે.

આમ ઉપક્રમના વેચાણની સમાન સમજૂતીમાં માત્ર એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો કે વિકેતા વિકેતાને ૨ કરોડ રૂપિયાની રકમ વળતર તરીકે ચૂકવશે, પરંતુ તે ઉપરાંત તે કર્મચારીઓની ઉપાર્જિત અને ભાવિ ગ્રેયુટી જવાબદારી પણ સંભાળશે.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે કરારને

સંપૂર્ણ રીતે વાંચવો પડશે.તેથી વેચાણ માટેની વિચારણા માત્ર ૨ કરોડ રૂપિયા જ નહોતી પરંતુ તે ઉપરાંત વિકેતાની ગ્રેચ્યુઇટી જવાબદારી પણ હતી.

આમ વિચારણા માટેની સંપૂર્ણ રકમ મૂડી ખર્ચ છે કારણ કે તે સ્થાયી પ્રકૃતિની સંપત્તિ હસ્તગત કરવા માટેનો ખર્ચ છે, જેમ કે અલ્થર્ટન વિરુદ્ધ બ્રિટિશ અને હેલ્સબરી એમ્પ્લોઇઝ લિમિટેડ (૧૯૨૬) AC ૨૦૫.જો કે, દરેક કેસ તેના પોતાના તથ્યો પર નક્કી થવો જોઈએ અને તેના માટે કોઈ સખત અને ઝડપી નિયમ નિર્ધારિત કરી શકાતો નથી.

જો કે, જો અમે મહેસૂલ માટે વિદ્વાન વકીલની ઉપરોક્ત રજૂઆતને નકારી કાઢીએ (જેમ આપણે કરવા માટે વલણ ધરાવીએ છીએ) અને એવું માનીએ કે ગ્રેચ્યુઇટી જવાબદારી પરનો ખર્ચ મૂડી ખર્ચ છે, તો પણ અમારા મતે તેના પર કોઈ અવમૂલ્યન સ્વીકાર્ય નથી કારણ કે કલમ ૩૨ આવકવેરાના કાયદામાં જણાવાયું છે કે અવમૂલ્યન માત્ર ઇમારતો, મશીનરી, પ્લાન્ટ અથવા ફર્નિચરના સંદર્ભમાં માન્ય છે, જે મૂર્ત સંપત્તિ છે અને પેટન્ટ, કૉપિરાઇટ્સ, ટ્રેડમાર્ક, લાઇસન્સ, ફ્રેન્ચાઇઝ અથવા સમાન પ્રકૃતિના અન્ય વ્યવસાય અથવા વ્યાપારી અધિકારો કેવી રીતે અમૂર્ત સંપત્તિ છે તે જાણે છે.

પ્રતિવાદી દ્વારા લેવામાં આવેલી ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારી કલમ ૩૨માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ શ્રેણી હેઠળ આવતી નથી..તેથી, અમારા મતે, ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારીને મૂડી ખર્ચ તરીકે ગણવામાં આવે તો પણ તેના સંદર્ભમાં કોઈ અવમૂલ્યનનો દાવો કરી શકાતો નથી.ગ્રેચ્યુઈટીની જવાબદારી ન તો મકાન, મશીનરી, પ્લાન્ટ અથવા ફર્નિચર છે અને ન તો કલમ ૩૨ (૧) (ii)માં ઉલ્લેખિત પ્રકારની અમૂર્ત સંપત્તિ છે. .તેથી, આપણે એ જોવામાં નિષ્ફળ જઈએ છીએ કે તેના પર અવમૂલ્યનને કેવી રીતે મંજૂરી આપી શકાય.હકીકતમાં, જમીન પર અવમૂલ્યનની મંજૂરી પણ આપી શકાતી નથી કારણ કે કલમ ૩૨ માં પણ તેનો ઉલ્લેખ નથી. વિભાગ ૩૨.

એ ઉલ્લેખ કરી શકાય છે કે વર્તમાન કેસમાં, વેચાણ કરાર, તારીખ ૨૪/૩/૧૯૮૮ માં જમીન, મકાન અને મશીનરીની કિંમતનો અલગથી ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

જો વેચાણના કરારમાં જમીન, મકાન અથવા મશીનરીના મૂલ્યનો અલગથી ઉલ્લેખ કર્યા વિના સમગ્ર વેચાણ કિંમતનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હોત, તો અમે કલમ ૩૨ માં ઉલ્લેખિત વસ્તુઓના અલગ મૂલ્યની ગણતરી કરવા માટે ટ્રિબ્યુનલને આ બાબત મોકલી હોત અને માત્ર આ વસ્તુઓ પર અવમૂલ્યન મંજૂર કર્યું.જો કે, વર્તમાન કિસ્સામાં, કરારમાં જ મકાન, પ્લાન્ટ અને મશીનરીના

મૂલ્યનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો.તેથી આ કેસમાં ટ્રિબ્યુનલને આ બાબત મોકલવાની જરૂર નથી.

તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કલમ ૪૩ (૩) મુજબ 'પ્લાન્ટ' શબ્દને ડીમિંગ અર્થ આપવામાં આવ્યો હતો પરંતુ આ અર્થમાં પણ ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારીનો સમાવેશ થતો નથી.તેથી, અમારા મતે પ્રતિવાદી મૂલ્યાંકનકર્તા દ્વારા લેવામાં આવેલી ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારી પર કોઈ અવમૂલ્યન આપી શકાતું નથી.

પરિણામે, આ અપીલને મંજૂરી આપવી પડશે.ઉચ્ચ અદાલત તેમજ આવકવેરાના સત્તામંડળો કે જેમણે ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારી પર અવમૂલ્યનની મંજૂરી આપી છે, તેમના વિવાદિત ચુકાદાને રદ કરવામાં આવે છે અને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે કરદાતા ગ્રેચ્યુઈટી જવાબદારી પર અથવા તેના દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી પેઢીના સંબંધમાં જમીનના મૂલ્ય પર કોઈ અવમૂલ્યન ભથ્થાનો હકદાર નથી.અપીલની મંજૂરી છે.ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર નથી.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.